

72.01
Illustration

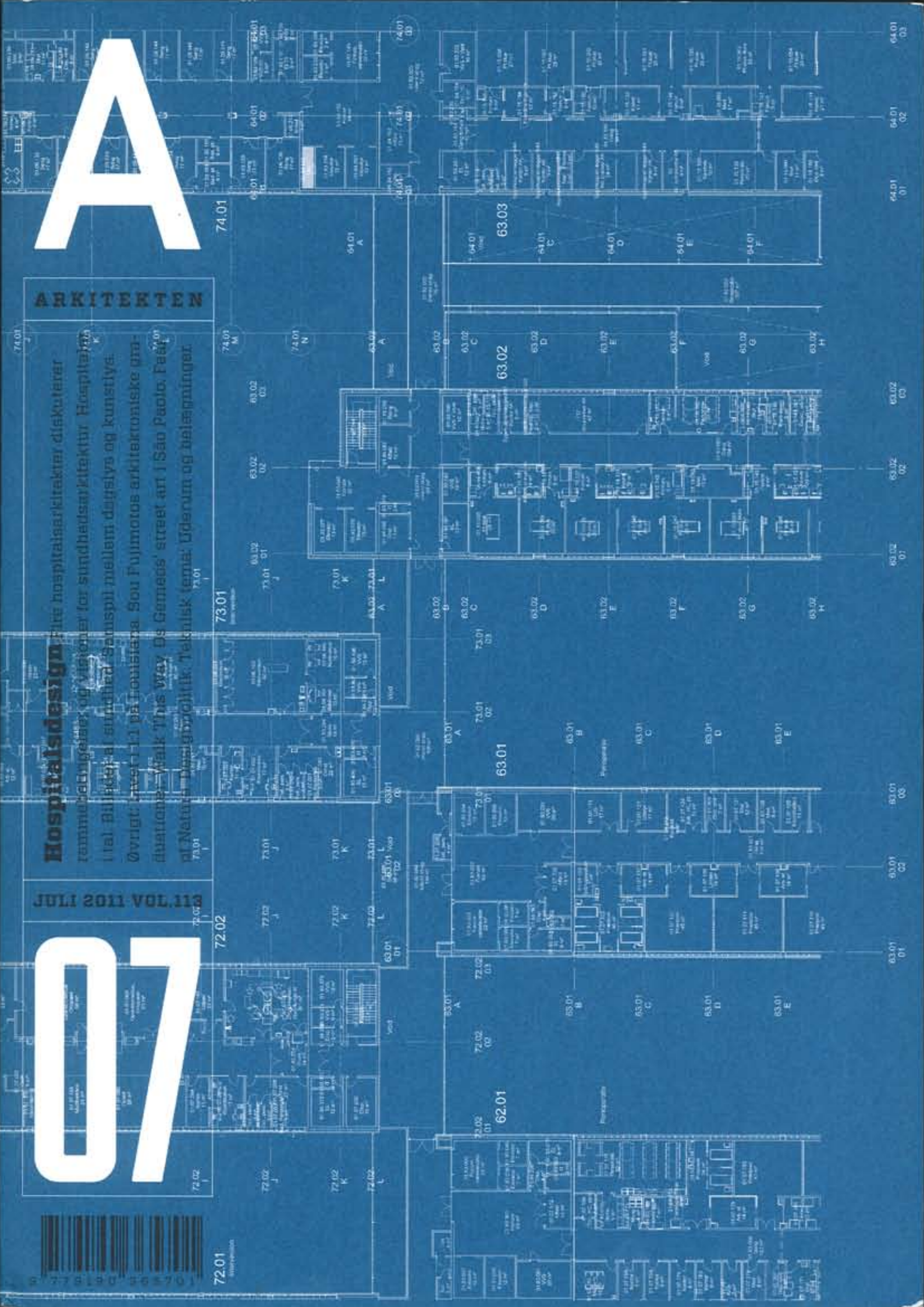
07

JULI 2011 VOL. 113

ARCHITECTURE

Hospitalsdesign fire hospitalsarkitekter diskuterer rummeløstgørelse og visjoner for sundhedsarkitektur. Hospitaler i tal på 1000'er af sengepladser, som i Sao Paulo, Faalø og Øvrige i 11 på Tomtestræde. Sou Fujimotos arkitektoniske grænseløse 'Walk This Way' og Gernsøe's 'Street of Sao Paulo, Faalø' af Netværk og Design. Teknisk tema: Uderum og belæggninger.

A

Bispebjerg Hospital skal udvides med 27.000 kvm, og de bestående 32.000 kvm skal renoveres. Pris: 4 milliarder kr. Det skal ske ud fra en masterplan, hvor det nye hospital også ses som et vigtigt element i en bymæssig udviklingsproces.

Fremtidens hospital?

Af Gerard Reinmuth

I Arkitekten nr. 4-2011 opfordrede Peter Schultz Jørgensen sine fagfæller til at give et bud på 'fremtidens hospital'. Han påpeger en række problemer ved den aktuelle bølge af hospitalsprojekter, heriblandt det at der skal bruges så mange penge på så kort tid, og den tendens de fleste af udviklingsprogrammets aktører (lige fra kommunen til hospitalsledelsen og personalet) har til at gentage de samme mønstre igen og igen, samt den tilsyneladende manglende interesse i samtidig at benytte denne enorme investering til at udvikle bedre byer. Det, PSJ antyder, er at der er behov for en fornyelse af vores tilgang til den måde, vi laver hospitaler på (ikke kun af bygningernes udformning), for at vi ikke skal stå med en række nye hospitalsprojekter, som måske nok er skruet dygtigt sammen, men som ikke tager stilling til en række overordnede spørgsmål. Det er særlig presserende, fordi der vil gå endnu en generation, før emnet bliver taget op igen, og man således vil være gået glip af en unik chance.

Hans bekymring lader til at være velbegrundet - i hvert fald hvis en artikel forleden i ugebrevet *Mandag Morgen* (MM 18) repræsenterer den gældende holdning til projekterne. Artiklen hæfter sig ved det enorme arbejde, der er forbundet med disse projekter, og nævner, at der har været meget få internationale deltagere i de forskellige projektgrupper. I stedet for at advare om, at projekternes perspektiv i altovervejende grad er det lille danske marked med dets seks millioner mennesker, glæder forfatteren sig over, at projekterne kan fungere som eksperimenter, hvor lokale kræfter kan udvikle deres kompetencer, så de senere kan gå ud og konkurrere på verdensmarkedet. Tanken om, at man vil bruge seriøse projekter som dette som 'træning', bør i sig selv vække bekymring hos bygherrerne, men lige så urovækkende er den hykleriske danske modvilje mod deltagelse udefra, i betragtning af at man samtidig har ambitioner om at 'koncurrere på verdensmarkedet'. Og nok så beklageligt er det, at man ikke fokuserer mere på, at projekterne faktisk handler om, hvordan man udvikler fremtidens hospitaler (og ikke arkitektbranchen), og at de små designinnovationer eller nyttige erfaringer, man måtte få ud af det, ikke er meget bevendt, hvis det, vi stiller efter, er at være

PAVILLONBYGNING PÅ BISPEBJERG HOSPITAL. FOTO: KV

førende med innovation af selve hospitalsområdet.

En innovativ bygherre

Der er dog håb at hente i udbygningen af Bispebjerg Hospital i København. Under ledelse af vicedirektør Claes Brylle Hallqvist og hans projektgruppe ved byggechef Vagn Risby Mortensen har hospitalet valgt en helt anden tilgang. Eftersom udbygningen af hospitalet kan få stor betydning for hele bydelens fremtid, har man valgt først at afholde en konkurrence om en masterplan for området, så det hele ikke indskrænkes til tekniske og funktionelle krav til en ny hospitalsbygning. Dette kræver i sig selv et betydeligt indspil fra en række interne og eksterne

aktører, der modigt er gået med på at skabe innovation i hospitalets regi.

En designforskningsmetodik

Vores firma Terroir fik sidste efterår til opgave at stå for et problemformulerings- og forskningsprojekt, der undersøgte alle de vigtigste aspekter af udbygningen, ud over de rent tekniske og funktionelle forhold ved byggeriet. Tanken var, at vi skulle bruge vores viden om designforskning og vores internationale perspektiv til at se med friske øjne på projektet. Denne radikale fremgangsmåde resulterede i et designforskningsprojekt, som belyste en lang række forskellige spørgsmål: Hvordan kan hospitalet indpasses i et større fodgænger- og cykelnetværk, hvordan skaber vi samspil med det multikulturelle samfund omkring hospitalet; hvordan forholder vi os til de fredede og bevaringsværdige bygninger på grunden, og hvordan får vi plads til så mange kvadratmeter (i den nye bebyggelse) på en grund, der er kendt for sine haver og åbne områder? Hele materialet blev samlet i en rapport, der indeholdt en række betragtninger, diagrammer, forslag og case studies, som gjorde nogle af de abstrakte diskussionsemner mere håndgribelige.

Arbejdet med forskningsrapporten førte to ting med sig. For det første fik det os og projektgruppen til at indse, hvilke muligheder der lå i også at gøre hospitalsudbygningen til et byudviklingsprojekt. Parallelt med vores arbejde udarbejdede Drees und Sommer og Lohfert & Lohfert et andet forskningsprojekt, der belyste en række væsentlige spørgsmål vedrørende hospitalsplanlægning og -funktionalitet. Det primære var imidlertid, at de by-, byudviklings- og samfundsmæssige faktorer blev inddraget allerede i projektets indledende fase. For det andet hjalp rapporten hospitalets projektgruppe til at beskrive deres ambitioner over for en lang række interne og eksterne aktører, så vejen blev banet for en omdannelse af hospitalsstrukturen, der kan indfri ambitionerne.

Springer vi så frem til foråret, er programmet for masterplanen nu under udarbejdelse. Et større team med forskellig ekspertviden bygger videre på det indledende arbejde. Vores rolle udvides og videreføres af Gehl Architects (der belyser forskellige forhold omkring bykvalitet), Kuben Management (der behandler en lang række spørgsmål i relation til pro-

OVERSIGTSPLAN AF DET EKSISTERENDE BISPEBJERG HOSPITAL

Lige så urovækkende er den hykleriske danske modvilje mod deltagelse udefra, i betragtning af at man samtidig har ambitioner om at 'konkurrere på verdensmarkedet'

ces- og kvalitetsstyringen af projektet) og hospitalet selv, hvis omfattende netværk af interessegrupper er i færd med at gennemgå de enkelte aspekter set fra hver deres synsvinkel. Resultatet bliver et program, som sætter fokus på byudvikling og bykvalitet, og som kræver, at disse temaer bliver taget i betragtning på alle niveauer i planlægningen. Konkurrencen om masterplanen bliver international i sit oplæg med konkurrenceprogram på både engelsk og dansk, og det vil være muligt at deltage på engelsk.

Bispebjerg Hospital som bannerfører

Det er for tidligt at vurdere, om projektet vil lykkes. Hvis det sker, vil der være betydelige gevinster at hente for både hospitalsindustrien og arkitektstanden. På hospitalssiden vil vi kunne se fordelene ved en tilgang, der forstår byudviklingen som en vigtig del af det at bygge hospitaler. Resultatet vil måske resultere i mange løsninger, som vi ikke engang kan forestille os på nuværende tidspunkt. Nu hvor man har sikret sig muligheden for international deltagelse, vil Bispebjerg kunne drage fordel af ideer og ekspertise på et fair og jævnbyrdigt grundlag, og en

evt. dansk vinder vil have vundet over et internationalt deltagerfelt.

For arkitekterne er der to gevinster at hente. De, der arbejder med masterplanen og de senere projekter, kommer til at sidde med en uhyre interessant opgave, som indbyder til nytænkning og banebrydende løsninger, der kan bidrage til en bedre by, samtidig med at man revurderer hospitalstypologien og samspillet mellem hospital og by. Hvad angår det indledende projekt, kan vi være med til at vise, at en arkitekt ikke nødvendigvis er én, der tegner bygninger, men at han/hun også kan bruge sine færdigheder til at håndtere komplekse problemer og nytænke større systemer som fx udviklingen af en by eller region. Resultatet kan meget vel blive, at processen med Bispebjerg Hospital virkelig viser os, hvordan man bygger fremtidens hospital.

Gerard Reinmuth er direktør for Terroir (et arkitektfirma med afdelinger i Sydney, Hobart og København) og er bygningsprofessor på University of Technology i Sydney. Han har netop afsluttet et gæsteforskerstipendium på Arkitektskolen Aarhus.

Oversættelse fra engelsk: Cornelius Holck Colding